

Abstract til Fjordkonferansen 2024 - Kommunal organisering av kommunelegefunksjonen

Tema: Innovasjon og organisatorisk utvikling i offentlige virksomheter, og helse/folkehelse

Forfattere: Mowinckel, Vik, Nerland, Vestad

Organisatorisk utvikling er sentralt for å opprettholde og forbedre kommunenes evne til å sikre leve- og livsstandarden for egne innbyggere. En brikke i dette er kommunelegen. Funksjonen er i en god posisjon til å se helhetlig på samfunnsutvikling og kriseberedskap fra et samfunnsmedisinsk og smittevern faglig perspektiv, og til å bidra til å koble sammen ressurser i og utenfor kommunen for å oppnå bedre folkehelse.

Covid-19- pandemien har aktualisert kommunelegens rolle, organisatoriske plassering og funksjon (Berg, 2022; Hungnes, Vik, & Veddeng, 2022; NOU: 2022: 5; Renaa, 2022). Før pandemien beskrev kommunelegene selv rollen som usynlig, uklar og med begrenset tilgang til sentrale beslutningsarenaer (Fossberg & Frich, 2022). Under pandemien var kommunelegen en sentral deltager i det kommunale krisearbeidet, en faglig premissgiver for beslutninger i arbeidet med å forebygge og håndtere smitte (Hungnes, Vik, & Veddeng, 2022; Indset & Stokstad, 2020; NOU: 2022: 5) og koordinator mellom ulike aktører, organisasjoner og administrative nivå (Fosse et al., 2022; Hungnes, Vik, & Veddeng, 2022; NOU: 2022: 5).

Sitasjonen for kommunelegene etter pandemien fremstår som mer uklar. Hagestuen & Feiring konkluderer med at «pandemieeffekten er over» (2023): Snart publiseres en studie av Vik, Hungnes, Mowinckel og Nerland (2024) som utdyper betydningen det lokale krisesamarbeidet under pandemien har hatt for kommunelegene, og veivalg knyttet til organisering. Det er behov for mer kunnskap om lokale variasjoner i kommunelegenes organisering, rolle og funksjon, og hvilke erfaringer kommunene har.

Det er behov for mer kunnskap om lokale variasjoner i kommunelegenes organisering, rolle og funksjon, og hvilke erfaringer kommunene har. Norske kommuner er gjennom lov pålagt å ha en kommunelege (Helse- og omsorgstjenesteloven, 2011), men har stor frihet i hvor og hvordan det organiseres. Koronakommisjonen fremhevet viktigheten av at kommunene er bevisste på hvordan de kan bruke kommuneoverlegen også utenfor kriser (NOU 2021:6). Totalberedskapskommisjonen anbefalte at kommuneoverlegen bør ha en organisatorisk kobling til kommunedirektørens stab (NOU 2023:17). Dette prosjektet har som mål å kartlegge norske kommuners formelle organisering av kommuneoverlegefunksjonen.

Kartlegging vil gjennomføres som et strukturert intervju utført over telefon med alle eller et stort utvalg kommuner i Norge. For å sikre høy grad av deltagelse er det opprettet et samarbeid med Helsedirektoratet og kommuneoverlegenes fagforbund som parallelt arbeider med å utvikle en veileder for kommunelegefunksjonen.

Litteratur

Berg, S. F. (2022). Kommunelegens plassering. Tidsskrift for Den norske legeforening.

Renaa, T. (2022). District Medical Officers are doing the splits. Tidsskrift for Den norske legeforening.

Fossberg, B., & Frich, J. C. (2022). Kommuneoverlegers opplevelse av egen rolle. Tidsskrift for Den norske legeforening.

- Fosse, A., Svensson, A., Konradsen, I., & Abelsen, B. (2022). Tension between local, regional and national levels in Norway's handling of COVID-19. *Scandinavian journal of public health*, 14034948221075408.
- Hagestuen, P. O., & Feiring, E. (2023). Rollen som kommuneoverlege etter pandemien – en kvalitativ studie. *Tidsskr Nor Legeforen*. <https://doi.org/10.4045/tidsskr.23.0039>
- Helse- og omsorgstjenesteloven. (2011). *Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m* (LOV-2011-06-24-30). Helse- og omsorgsdepartementet. <https://lovdata.no/pro/NL/lov/2011-06-24-30>
- NOU 2021:6. (2021). *Myndighetenes håndtering av koronapandemien* (Koronakommisjonen, Red.). <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2021-6/id2844388/?ch=1>
- NOU 2023:17. (2023). *Nå er det alvor— Rustet for en usikker fremtid* (J.-o. beredskapsdepartementet, Red.). <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-17/id2982767/?ch=1>
- Hungnes, T., Vik, E., & Veddeng, O. (2022). Kommunelegens rolle under koronapandemien—en kvalitativ studie. *Tidsskrift for Den norske legeforening*.
- Indset, M., & Stokstad, S. (2020). Kommunenes praktisering av smittevernloven under covid-19-pandemien. O. s. By- og regionforskningsinstituttet NIBR. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/6527>
- NOU: 2022: 5. (2022). *Myndighetenes håndtering av koronapandemien – del 2*. Retrieved from <https://www.regjeringen.no/contentassets/d0b61f6e1d1b40d1bb92ff9d9b60793d/no/pdfs/nou202220220005000dddpdfs.pdf>
- Rena, T. (2022). District Medical Officers are doing the splits. *Tidsskrift for Den norske legeforening*.

Sammendrag

Samfunnsutvikling er en politisk oppgave som påvirker livene til befolkningen på ulikt vis. I Norge bruker vi begrepet «det rakler og går» for å beskrive en situasjon som ikke nødvendigvis er optimal, men som er forutsigbar og akseptert. Dette betegnes som hegemoni i diskursteorien.

I de seneste årene har vi sett at folks stemmegiving ved politiske valg har endret seg. I denne artikkelen skal gi en beskrivelse av hvordan Ernesto Laclau gjennom diskursteori forklarer politisk meningsdannelse, med eksempel fra sykehusstrukturendringer på Nordmøre. Dette omfatter utfordring av det bestående og hvordan det bestående kan endres. For å kunne gjøre dette måtte begrepet populisme endelig få sitt eget innhold, og ikke lenger bare forklares ved hva det ikke er.

Hensikten med artikkelen er å gi både akademikere, politikere og folket en forståelse av diskursteori, politisk meningsdannelse og en innledende kunnskap om hvordan diskursanalyse både kan belyse og forklare politiske prosesser, og hvordan politikken «operasjonaliserer» seg i utøvelsen av den.

Artikkelen baseres på dokumentanalyse med dokumenter hentet fra offentlige kilder som regjeringen, stortinget, fylkeskommunens arkiv, styresaker i helseforetak, underliggende utredninger og avisomtale/intervju, for å nevne noe.

Ingrid O. Uthaug

Høgskolen i Molde

Sentralisering av kommunale legevakter i et fjell- og fjordfylke. Lederes vurderinger av endringsbehov og innovasjonspotensiale i ambulansetjenesten.

Beathe Gjendem Marken (ambulansearbeider/paramedic) og Turid Aarseth (professor Høgskolen i Molde)

Ambulansetjenesten har i løpet av de siste tiårene gått fra å være en transporttjeneste til å bli en integrert del av det moderne helsevesen. I en fjell- og fjordregion vil det alltid være utfordrende å få akutt helsehjelp fram i tide. Geografiske utfordringer har imidlertid blitt forsterket gjennom sentralisering av kommunale legevakter og endringer i sykehusstruktur. Samtidig er rådende policy at et økende antall eldre og multisyke skal bo i eget hjem så lenge som mulig, noe som i seg selv gjør geografi til en sentral variabel.

Studien vi ønsker å presentere på Fjordkonferansen, reiser spørsmål om hvordan den mest mobile delen av helsetjenesten kan møte utfordringer med lengre og mer krevende transportavstander slik at befolkningens tilgang til en god akuttmedisinsk tjeneste ivaretas. På et mer overordnet nivå dreier det seg om betingelser for samhandling og ulike former for innovasjon mellom aktører som befinner seg i ulike organisasjonskontekster og på ulike forvaltningsnivå. Problemstillingen faller inn under kulepunkt tre i invitasjonen.

Studien inntar ambulansetjenesten utsiktspost og datamaterialet består av fem semistrukturerte intervju med seksjonsledere i Helse Møre og Romsdal.

Funnene er konsistente og viser at lederne erkjenner at lengre transportavstander og økt fare for samtidighetskonflikter representerer

- nye krav til ambulansepersonellets vurderings- og beslutningskompetanse
- behov for tettere og mer avklart samarbeid på tvers av forvaltningsnivåene
- behov for innovasjoner og nytt medisinsk-teknisk utstyr som kan redusere transport av pasienter mellom behandlingssteder

Funnene drøftes i lys av teoretiske perspektiv på samhandling, innovasjon og lederroller. Datamaterialet skaper rom for refleksjon rundt forholdet mellom teknologiske og sosiale innovasjoner og retter i særlig grad søkelys mot betingelser for samhandling sett i et samskapingsperspektiv.

Artikkelen utforsker også spenningsfeltet mellom innovasjon og ressurser, og stiller spørsmål om innovasjon kan kompensere for ressursknapphet?

Fjordkonferansen 2024

Randi Bergem, Høgskulen i Volda

Frå kunnskapsoverføring til kunnskapsdeling

Regionalt utviklingsarbeid i samarbeid mellom UH-sektoren, kommunar og fylkeskommunar

Samarbeid mellom universitet og høgskular (UH-sektoren) og praksisfeltet kan vere ein motor for regional utvikling. Tema for dette paperet er kompetanseutvikling i samarbeid mellom UH-sektoren og kommunar (praksisfeltet). Empirien er henta frå kompetanseutviklingsaktivitetar i kommunar og fylkeskommunar, der UH-sektoren har vore samarbeidspart.

Kompetanseutviklinga har vore retta mot lokalt og regionalt folkehelsearbeid. Paperet vil omtale strukturar, innhald og organisering av samarbeidet og drøfte det i lys av teoriar om ulike typar nettverk/samarbeid og roller i samarbeidet. Det er eit mål at paperet skal peike på korleis samarbeidet kan bidra til regional utvikling.

Problemstillinga som vert utforska er: Korleis kan kompetanseutvikling - gjennom samarbeid mellom UH-sektoren og praksisfeltet - bidra til regional utvikling på folkehelsefeltet?